

موافقتنامه‌های عملیات مشترک

نفته

(بازنامه به قراردادهای بالادسته نفته در ایران)

نویسنده

دکتر جابر هوشمند کوچی

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات (فیفا)

سرشناسه
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وضعیت فهرست نویسی
 موضوع

هوشمند کوچی، جابر، ۱۳۶۱ -
 موافقتنامه‌های عملیات مشترک (م.ع.م) نفتی: با نگاهی به قراردادهای بالادستی نفتی در ایران / نویسنده جابر هوشمند کوچی.
 تهران: جابر هوشمند کوچی، ۱۳۹۷.
 ۳۲۰ ص.؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
 ۵۵۰۰۰۰ ریال: 978-622-00-0409-7
 فیا
 قراردادهای نفت و گاز
 Oil and gas leases
 نفت -- قوانین و مقررات
 Petroleum law and legislation
 گاز -- قوانین و مقررات
 Gas -- Law and legislation
 قراردادهای نفت و گاز -- ایران
 Oil and gas leases -- Iran
 حقوق بین‌المللی
 Comparative law
 قراردادهای (حقوق بین‌الملل)
 Contracts (International law)
 تعهدات بین‌المللی
 International obligations
 ۱۳۹۷ کز۹۱۵/ه-۸
 ۳۴۳/۰۷۷۲
 ۵۳۰۹۶۲۴

رده بندی کنگره
 رده بندی دیویی
 شماره کتابشناسی ملی

ناشر: کتابراه

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، کوچه نوروز، پلاک ۱، واحد ۴

تلفن: ۶۶۴۱۶۱۵۸ (۰۲۱)

بایگاه اینترنتی: www.ketabrah.ir

قیمت نسخه کاغذی: ۵۵۰۰۰ تومان

قیمت نسخه الکترونیکی: ۲۹۰۰۰ تومان

بخش اول: معرفی موضوع و کلیات	۲۸
فصل اول: روش‌های اجرای پروژه با مشارکت بیش از یک شخص و اهمیت آن	۳۰
فصل دوم: جوینت ونچر شرکتی و قراردادی	۳۹
فصل سوم: ماهیت موافقتنامه عملیات مشترک	۴۶
فصل چهارم: تاریخچه استفاده از جوینت ونچر شرکتی و قراردادی در ایران	۶۵
فصل پنجم: یک‌سازی و موافقتنامه عملیات مشترک	۸۵
بخش دوم: مفاد اصلی موافقتنامه عملیات مشترک	۹۸
فصل اول: تعاریف و تفاسیر	۱۰۲
فصل دوم: مدت و قلمرو موافقتنامه عملیات مشترک	۱۴۹
فصل سوم: عامل	۱۵۹
فصل چهارم: کارگروه عملیاتی	۱۷۰
فصل پنجم: برنامه و بودجه کاری	۱۸۳
فصل ششم: عملیات انحصاری (عملیات با کمتر از همه طرفه‌ها)	۱۹۷
فصل هفتم: عدم پرداخت	۲۰۹
فصل هشتم: سایر مفاد	۲۲۴
بخش سوم: موافقتنامه عملیات مشترک و شروط عدم مسئولیت متقابل	۲۵۰
فصل اول: شرط عدم مسئولیت متقابل نسبت به زیان تبعی	۲۵۴
فصل دوم: شرط عدم مسئولیت متقابل نسبت به تخلف عمدی و تقصیرسنگین	۲۶۹
نتیجه‌گیری	۲۸۴
منابع	۲۹۹

فهرست تفصیلی مطالب

۱	فهرست کلی مطالب
۲	فهرست تفصیلی مطالب
۸	تقدیر و تشکر
۹	حروف اختصاری
۱۰	فهرست پرونده‌ها
۱۱	پیشگفتار
۱۲	مقدمه
۲۸	بخش اول: معرفی موضوع و کلیات
۳۰	فصل اول: روش‌های اجرای پروژه به نام مشارکت بیش از یک شخص و اهمیت آن
۳۰	گفتار اول: روش‌ها
۳۶	گفتار دوم: اهمیت، مزایا و چالش‌های جویند و اجرای پروژه‌های نفت و گاز
۳۹	فصل دوم: جویند و نچر شرکتی و قراردادی
۴۶	فصل سوم: ماهیت موافقتنامه عملیات مشترک
۴۶	گفتار اول: موافقتنامه عملیات مشترک و شرکت در انگلستان
۴۷	مبحث اول: آثار شرکت بودن موافقتنامه عملیات مشترک
۴۸	مبحث دوم: وظایف امانی و موافقتنامه عملیات مشترک
۵۳	گفتار دوم: موافقتنامه عملیات مشترک و شرکت مدنی در ایران
۵۴	مبحث اول: تعریف شرکت
۵۴	مبحث دوم: مقایسه احکام حاکم بر شرکت مدنی و مفاد موافقتنامه عملیات مشترک
۵۴	الف: تصرف
۵۶	ب: تسهیم نفع و ضرر
۵۷	ج: جواز و لزوم
۵۸	د: وضعیت ید
۵۹	هـ: شرکت تضامنی

۶۰	و: اداره شرکت
۶۲	ح: روابطه بین مدیر و شرکا-وکالت
۶۲	ط: تقسیم
۶۳	ی: نتیجه‌گیری
۶۵	فصل چهارم: تاریخچه استفاده از جوینت ونچر شرکتی و قراردادی در ایران
۶۵	گفتار اول: قرارداد کنسرسیوم
۶۸	گفتار دوم: قانون نفت سال ۱۳۳۶ و قراردادهای مشارکت
۷۱	مبحث اول: موانعنامه بین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ایتالیایی آجیپ مینارایا (سیرپ)
۷۳	مبحث دوم: قرارداد مشارکت با گروه شرکت‌های ژاپنی تی جین لیمیتد (شرکت نفت ایران و ژاپن) «ایتپکو»
۷۷	مبحث سوم: قانون نفت مصوب ۱۳۵۳ و الزام به انعقاد قراردادهای پیمانکاری
۷۸	مبحث چهارم: قوانین مقررات مصوب پس از انقلاب شکوهمند اسلامی ۱۳۵۷
۷۸	الف: قوانین و مقررات حاکم بر صنایع نفت
۸۰	ب: ماده ۲۴ قانون احکام دائمی بر رویه‌های توسعه کشور
۸۲	ج: قانون اصلاح قانون نفت مصوب ۱۳۹۰ و قانون وظایف و اختیارات نفت مصوب ۱۳۹۱
۸۵	فصل پنجم: یکی‌سازی و موافقتنامه عملیات مشترک
۸۵	گفتار اول: موافقتنامه یکی‌سازی
۸۶	مبحث اول: پیشینه یکی‌سازی
۸۷	مبحث دوم: انواع یکی‌سازی
۸۷	۱- یکی‌سازی داخلی
۸۸	۲- یکی‌سازی بین‌المللی
۸۸	۳- یکی‌سازی اجباری
۸۸	۴- یکی‌سازی اختیاری
۸۸	مبحث سوم: چرا یکی‌سازی؟
۸۹	مبحث چهارم: موافقتنامه پیش‌یکی‌سازی
۹۰	گفتار دوم: رابطه و مقایسه مفاد موافقتنامه یکی‌سازی با مفاد موافقتنامه عملیات مشترک
۹۲	مبحث اول: قلمرو
۹۲	مبحث دوم: مدت

مبحث سوم: تعیین سهم طرفین	۹۲
مبحث چهارم: باز تعیین سهم	۹۵
مبحث پنجم: عامل یکی سازی	۹۶
مبحث ششم: کارگروه مدیریتی	۹۶
بخش دوم: مفاد اصلی موافقتنامه عملیات مشترک	۹۸
فصل اول: تعاریف و تفاسیر	۱۰۲
گفتار اول: اصطلاحات مالی	۱۰۴
مبحث اول: سهم مشارکت	۱۰۴
مبحث دوم: نرخ سود توافق شده و نرخ بهره عدم پرداخت	۱۰۶
مبحث سوم: کشف تجاری	۱۰۷
مبحث چهارم: هیدر کربور هیدر و هیدروکربور سود	۱۱۰
گفتار دوم: اصطلاحات فنی	۱۱۲
مبحث اول: منطقه قراردادی، میدان، بلوک، حزن و زون	۱۱۳
الف: منطقه قراردادی	۱۱۳
ب: میدان، مخزن، بلوک و زون	۱۱۶
مبحث دوم: میعانات گازی، نفت خام، گاز طبیعی، پترو لید و هیدروکربور	۱۲۰
مبحث سوم: مراحل اکتشاف، توصیف، توسعه، تولید و غدایات و طرح مربوط به آنها	۱۲۳
الف: مرحله اکتشاف	۱۲۳
ب: مرحله توصیف	۱۲۴
ج: مرحله توسعه	۱۲۵
د: مرحله تولید	۱۲۵
مبحث چهارم: سایر اصطلاحات فنی	۱۲۸
الف: تکمیل	۱۲۹
ب: تعمیق	۱۳۲
ج: کنار گذر	۱۳۳
د: باز تکمیل	۱۳۴
هـ: مسدود کردن بخشی از چاه (پلاگ بک)	۱۳۴
و: کار مجدد بر روی چاه	۱۳۵

۱۳۶	ز: آزمایش کردن
۱۳۷	گفتار سوم: اصطلاحات حقوقی-قراردادی
۱۳۷	مبحث اول: قوانین و تعهدات ضد رشوه
۱۴۳	مبحث دوم: زیان تبعی، تقصیر سنگین و تخلف عمدی
۱۴۴	الف: زیان تبعی
۱۴۶	ب: تقصیر سنگین و تخلف عمدی
۱۴۹	فصل دوم: مدت و قلمرو موافقتنامه عملیات مشترک
۱۴۹	گفتار اول: تاریخ، موز و خاتمه
۱۵۱	گفتار دوم: سروی که معتبر می‌مانند
۱۵۴	گفتار سوم: قلمرو
۱۵۹	فصل سوم: عامل
۱۶۰	گفتار اول: انتخاب عامل
۱۶۳	گفتار دوم: حقوق و وظایف عامل
۱۶۶	گفتار سوم: عزل عامل
۱۷۰	فصل چهارم: کارگروه عملیاتی
۱۷۳	گفتار اول: کارگروه‌های فرعی
۱۷۴	گفتار دوم: جلسات کارگروه عملیاتی
۱۷۶	گفتار سوم: آیین رأی‌گیری
۱۸۱	گفتار چهارم: اثر رأی‌گیری
۱۸۳	فصل پنجم: برنامه و بودجه کاری
۱۸۴	گفتار اول: تهیه و تأیید برنامه و بودجه کاری
۱۸۸	گفتار دوم: برنامه و بودجه کاری و مراحل پروژه
۱۸۸	الف: برنامه و بودجه کاری و مرحله اکتشاف و توصیف
۱۸۹	ب: برنامه و بودجه کاری و مرحله توسعه
۱۸۹	ج: برنامه و بودجه کاری و مرحله تولید
۱۹۰	د: برنامه و بودجه کاری و مرحله برچیدن

۱۹۰	ف: برنامه و بودجه کاری و طرح بهداشت، ایمنی و محیط زیست
۱۹۱	و: برنامه و بودجه کاری و انعقاد قراردادهای فرعی
۱۹۳	گفتار سوم: برنامه و بودجه کاری و تجویز هزینه
۱۹۷	فصل ششم: عملیات انحصاری (عملیات با کمتر از همه طرف‌ها)
۱۹۸	گفتار اول: محدودیت‌ها، فرایند اجرا و مسئولیت‌های عملیات انحصاری
۱۹۹	الف: محدودیت‌ها
۲۰۰	ب: فرایند اجرا و مسئولیت‌های عملیات انحصاری
۲۰۲	گفتار دوم: آثار عملیات انحصاری
۲۰۹	فصل هفتم: عدم پرداخت
۲۱۰	گفتار اول: تعریف عدم پرداخت و آثار فوری آن
۲۱۴	گفتار دوم: ضمانت برای عدم پرداخت
۲۱۴	مبحث اول: وثیقه
۲۱۷	مبحث دوم: مصادره
۲۲۰	الف: مصادره نسبی سهام طرف ناقص
۲۲۱	ب: فروش داخلی سهم طرف ناقص
۲۲۱	ج: فروش خارجی سهم طرف ناقص
۲۲۱	د: بازتحویل سهام مصادره شده
۲۲۲	ه: وضعیت شرط مصادره در انگلستان و ایران
۲۲۴	فصل هشتم: سایر مفاد
۲۲۴	گفتار اول: برچیدن
۲۲۵	مبحث اول: برنامه و بودجه کاری برچیدن
۲۲۶	مبحث دوم: تضمین برچیدن
۲۳۱	گفتار دوم: استفاده از تولید
۲۳۶	گفتار سوم: انتقال سهم یا حقوق و تغییر کنترل
۲۳۷	مبحث اول: انتقال
۲۳۹	مبحث دوم: تغییر کنترل
۲۴۱	گفتار چهارم: کناره‌گیری از موافقتنامه

۲۴۲.....	مبحث اول: تعهدات و مسئولیت‌های شخص کنارگیری‌کننده
۲۴۳.....	مبحث دوم: تأیید کارفرما
۲۴۳.....	گفتار پنجم: فورس ماژور
۲۴۶.....	گفتار ششم: قانون حاکم
۲۴۷.....	گفتار هفتم: حل و فصل اختلاف
۲۵۰.....	بخش سوم: موافقتنامه عملیات مشترک و شروط عدم مسئولیت متقابل
۲۵۴.....	فصل اول: شرط عدم مسئولیت متقابل نسبت به زیان تبعی
۲۵۴.....	گفتار اول: زیان تبعی در حقوق انگلستان
۲۵۷.....	گفتار دوم: زیان تبعی در حقوق ایران
۲۵۹.....	گفتار سوم: عدم النفع ریان مع سیم یا تبعی
۲۶۱.....	گفتار چهارم: تفسیر مضیق شرط حذف‌کننده عدم النفع در انگلستان
۲۶۲.....	گفتار پنجم: امتناع از اعمال شرط حذف‌کننده مسئولیت
۲۶۳.....	گفتار ششم: زیان تبعی و موافقتنامه عملیات مشترک نفتی
۲۶۶.....	گفتار هفتم: زیان تبعی و قراردادهای نفتی
۲۶۹.....	فصل دوم: شرط عدم مسئولیت متقابل نسبت به تخلف عمدی و تقصیر سنگین
۲۶۹.....	گفتار اول: تخلف عمدی
۲۷۱.....	گفتار دوم: تقصیر سنگین
۲۷۶.....	گفتار سوم: تمایز مسئولیت قانونی ناشی از تقصیر سنگین و تخلف عمدی با مسئولیت قراردادی
۲۷۷.....	گفتار چهارم: تقصیر سنگین و تخلف عمدی در موافقتنامه عملیات مشترک نفتی
۲۸۰.....	گفتار پنجم: اعتبار شرط حذف مسئولیت نسبت به تقصیر سنگین یا تخلف عمدی
۲۸۱.....	گفتار ششم: تقصیر سنگین و تخلف عمدی در قراردادهای اصلی
۲۸۴.....	نتیجه‌گیری
۲۹۹.....	منابع

پیشگفتار

از زمانی که کتاب کاربردی «مبادله ارزش: مذاکره موافقتنامه‌های لیسانس فناوری» را برای سازمان جهانی مالکیت فکری (وایپو) با هدف کمک به شرکت‌های قرائن مستقر در کشورهای فارسی زبان ترجمه نمودم که بطور رایگان در اختیار مخاطبین قرار گرفت، همواره تألیف کتابی کاربردی در زمینه حقوق و قراردادهای نفت و گاز به واسطه زمینه‌ی کاری، از اهداف بنده بوده است و کتاب حاضر در رابطه با موافقتنامه‌های عملیات مشترک نفتی در همین راستا تألیف گردیده است.

موافقتنامه عملیات مشترک (م.ع.م) نفتی که به منظور اجرای مشترک پروژه‌ای نفتی بین پیمانکاران/صاحبان امتیاز منعقد می‌شود، از سال ۱۹۶۰ میلادی در صنعت نفت و گاز جهان ابداع شده و بکار گرفته می‌شود و تعداد زیادی از پروژه‌های نفتی در دنیا، ریزه‌ریزهای توسعه‌یافته، به‌طور مشترک و از طریق انعقاد م.ع.م بین اشخاص تشکیل‌دهنده‌ی صاحب امتیاز (به معنای عام) انجام می‌شوند چراکه اجرای پروژه به صورت مشترک، اصولاً موجب فراهم شدن امکان سرمایه‌گذاری در پروژه‌ی بیشتر، تقبیل ریسک و تسهیم مهارت می‌شود؛ اما در ایران، به‌خصوص در چند دهه‌ی اخیر قراردادهای بالادستی اصولاً با سکن یک شخص منعقد نشده‌اند تا امکان اجرای مشترک پروژه‌ها فراهم شود. عدم انعقاد قرارداد با بیش از یک شخص برای اجرای قراردادهای نفتی در ایران دلایل متعددی دارد که باید آن‌ها را در میان عوامل فنی، سیاسی، اقتصادی، اجرائی، قضایی و نهایتاً حقوقی-قراردادی جستجو کرد که تنها بررسی دلایل ناشی از عامل حقوقی-قراردادی در قلمرو این بحث است. در میان دلایل ناشی از عامل حقوقی-قراردادی، احتمالاً عدم کفایت دانش حقوقی-قراردادی مشارکت در اجرای قراردادهای بالادستی یا میان‌دستی نفتی یکی از دلایل عدم امکان اجرای پروژه‌ها به صورت مشترک می‌باشد؛ لذا هدف اصلی این کتاب افزایش دانش مزبور از طریق تحلیل و بررسی مفاد م.ع.م در دنیا با نظر به قوانین و مقررات داخلی و مقایسه مفاد یادشده با قراردادهای بالادستی در ایران و تعداد انتخاب شده‌ای از مدل‌های قراردادی سایر کشورهاست تا زمینه حقوقی-قراردادی جهت بومی‌سازی م.ع.م به وجود آید.

در همین راستا، مطالعه‌ی این کتاب به کلیه‌ی متخصصین و کارشناسان دخیل در انعقاد و اجرای قراردادهای بالادستی نفتی (یا حتی کلیه قراردادهای میان‌دستی یا پایین‌دستی که به بیش از یک شخص برای انجام کار می‌شود)، توصیه می‌شود. در واقع، مهمترین عامل موفقیت هر پروژه‌ای، کوشش بایسته^۱ است و در صورت توجه به واگذاری (از منظر کارفرما) یا انعقاد یک قرارداد به‌طور مشترک (از منظر اشخاص تشکیل‌دهنده پیمانکار)، شناخت م.ع.م به عنوان ساختاری محوری در اجرای مشترک پروژه‌های نفتی بخشی از چنین کوششی محسوب می‌شود.

جابر کوشند

شهریور ۱۳۹۷

^۱ Due diligence.